

Forn de calç de Coll de Mata / del Tino

La Torre de Claramunt

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Coll de Mata (08789 La Torre de Claramunt)
Emplaçament: Crta. C-244, al km. 13, en arribar al coll de mata, predre un camí a la dreta.150m, al peu del camí
Alçada: 466

Coordenades:

Latitud: 41.51205
Longitud: 1.66728
UTM Est (X): 388787
UTM Nord (Y): 4596459

Classificació

Número de fitxa: 08286-112
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XX
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: La vegetació està ocupant l'espai dels forns impeding l'accés i degradant molt les estructures.
Protecció: Inexistent
Número inventari: IPA núm. 40691
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08286A00800007
Fitxes associades:

Descripció

Estructura formada per dos antics forns de calç i les restes de dos edificis ubicats a tocar, que feien les funcions de magatzems i edificis auxiliars. Tot el conjunt es troba situat a la falda de la muntanya del Turó de la Casa Blanca, que forma part de la muntanya de Mata, i es troba a la part superior anomenada del Coll de Mata. La orientació del conjunt és a migdia, davant del Pla de Mata. Actualment s'aprecia l'estructura dels forns semisoterrats, aprofitat l'estructura de la pròpia muntanya. Exteriorment guarden una planta quadrangular, mentre que interiorment, la planta és circular. Cap dels dos conserva la coberta, que tot sembla indicar era feta en pedra en forma de falsa volta. Un dels forns conserva fragments de pissarra barrejats amb l'enderroc del sostre, la qual cosa indica que potser tenien una coberta exterior de lloses de pissarra. La construcció de tots dos era en mur de mamposteria irregular aixecat amb pedres irregulars de mida força gran, amb una capa d'arrebossat amb morter de calç a l'exterior. L'arrebossat interior del forn és fruit de la pròpia crema de calç. El forn situat més a ponent és el que con serva millor les seves estructures, amb una boca d'accés de 2,00m d'alçada per 1,34 m d'amplada i un gruix de mur de 1,30. L'interior dibuixa una planta lleugerament ovalada de 5,60m d'amplada per 5,70m de llargada. L'alçada és de 10,80 m. El segon forn, situat a llevant de l'anterior, manté una estructura similar, però l'excés de vegetació a la porta i una esllavissada ha impedit l'accés a l'interior. A llevant dels dos forns es localitzen dos edificis. Es tracta de dos coberts que s'aixequen aprofitant el pendent de la muntanya. Un d'ells és un cobert fet amb maó, que es troba molt malmès. El segon és una caseta que es podia haver fet servir de magatzem. És de planta rectangular i es cobreix amb una mitja volta feta amb maó. Es troba totalment arrebossat amb ciment pòrtland a l'exterior.

Observacions:

Una de es darreres històries relacionades amb aquest forn té a veure amb la troballa d'un cadàver l'any 2004 que es va intentar cremar dins d'un dels forns l'estiu d'aquell any.

Història

Almenys des del segle XIV es troben documents que ens informen de l'explotació de la pedra calcària dels voltants de Vilanova d'Espoia als forns de calç. Tradicionalment els forns havien estat itinerants i consistien en un pou que es feia al mig del bosc, proper a la pedra i a la fusta per evitar el transport. Al cap d'uns anys quan s'esgotaven els recursos de l'entorn el forn s'abandonava. A començaments del segle XX es va optar per fer forns fixos, acompanyats d'una caseta o barraca al costat destinada a protegir els fogots o grapats de fusta de la pluja i deixar un espai pels treballadors. A mitjans del segle XX es comptaven sis forns de calç als entorns d'Espoia: el del Cabreta o de la carretera (fitxa 115), el del Tino (fitxa 112), el Nou o de Cal Pep de la Jana (fitxa 114), el del Calciner, avui desaparegut, el del Carrascle, també desaparegut, i el de Ginoles, aquest darrer en terme de Mediona però treballat per gent d'Espoia. Les darreres produccions han estat estimades en un miler de tones anyals de pedra cuita o calç viva, en terròs, per a ésser apagada mitjançant l'addició d'aigua. El treball als forns era molt feixuc. Primer s'havia d'arrencar la pedra carregar el forn apilant les pedres. Després calia cobrir-lo de pedra i fang. En paral·lel era necessari haver tallat molta llenya i apilar-la en fogots. Un cop encès calia mantenir el foc viu durant set o vuit dies dia i nit. Aquesta feina era

realitzada per tres homes que s'anaven tornant cada dues hores. Després calia refredar la pedra de calç i carregar-la en carruatges. El destí acostumava a ser la construcció i les adobaries d'Igualada, que per blanquejar la pell empraven la calç. També era un element imprescindible per a la fabricació de paper, amb l'objectiu de blanquejar i desinfectar la matèria prima. Pels habitants de Vilanova d'Espoia, el treball als forns de calç era complementari al de les feines agrícoles. Fins a finals de la dècada del 1950 estigueren en funcionament els diversos forns. El darrer forn en tancar va ser el del Calciner. Aquest forn era propietat del mas Manou, que l'explotava juntament amb altres socis. Un d'aquests darrers socis fou En Tino, d'on va prendre el sobrenom. .

Bibliografia

RIBA GABARRÓ, J. (1988) "La Torre de Claramunt" a Història de l'Anoia. Vol I. Ed. Parcir. Manresa.

